

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
Факультет урбаністики та просторового планування
Кафедра політичних наук і права

Гузєєв Артур Якович

ФОРМИ УЧАСТІ ГРОМАДЯН У ГРОМАДСЬКОМУ КОНТРОЛІ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

*Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
281 “Публічне управління та адміністрування”*

Науковий керівник:
доцент кафедри політичних
наук і права, к. держ. упр.
Хлапонін Дмитро Юрійович

Київ–2022

Актуальність теми

З 2002 року в Україні вбачається тенденція щодо забезпечення відкритості у діяльності органів влади. Форми участі громадян у громадському контролі за органами державної влади в Україні дещо видозмінюються та вдосконалюються, проте знаходяться наразі не в ідеальному для функціонування стані.

Сфера діяльності органів державної влади починає займати основне місце розвитку суспільних відносин, де громадський контроль повинен брати участь її розвитку. Ефективне регулювання діяльності органів державної влади має здійснюватися на підставі узгоджених дій органів державної влади – органів державної влади на національному і регіональному рівнях та органів місцевого самоврядування, за умов врахування суспільних інтересів на місцях.

Разом з тим, безупинний розвиток та видозміну в Україні органів державної влади, динамічна поява безлічі громадських об'єднань та організацій обумовлює необхідність виникнення ефективної контрольної діяльності як з боку держави, так і з боку громадськості. Важливу роль у рамках зазначеної моделі відіграє існування та ефективне функціонування інституту громадського контролю як системного механізму контролю з боку громадян за діяльністю органів державної влади. Система органів державної влади в Україні – це сукупність встановлених Конституцією України органів державної влади і місцевого самоврядування, які забезпечують захист прав, свобод і законних інтересів громадян, безпеку держави й суспільства, вирішують питання соціально-економічного та культурного розвитку. Отже, належного наукового обґрунтування потребує громадський контроль за діяльністю органів державної влади та механізми його вдосконалення як способу публічного управління та адміністрування.

СТИСЛИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Питання форм участі громадян у громадському контролі за органами державної влади в Україні у тій чи іншій мірі досліджували такі науковці, як: В. Бакуменко, М. Бублій, С. Динисюк, С. Косінов, А. Крупник, С. Кушнір, І. Сквірський, Д. Сухінін та інші.

Правові підстави для громадського контролю передбачені безпосередньо у Конституції України, починають відображатися та видозмінюватися Указами Президента України, Постановами КМУ, «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»; формуванням роз'яснення Міністерством юстиції України «Характеристика громадських формувань як інститутів громадянського суспільства» та «Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства» та з'являються у Національній Стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ РОБОТИ

МЕТОЮ кваліфікаційної магістерської роботи є теоретичне аналіз значення громадського контролю за діяльністю органів державної влади та внесення пропозицій щодо удосконалення діяльності, методів та засобів громадського контролю.

Для досягнення зазначеної мети у магістерській роботі було поставлено та вирішено такі **ЗАВДАННЯ**:

- здійснити історичний огляд форм участі громадян у громадському контролі за діяльністю органів державної влади України;
- проаналізувати законодавче закріплення форм участі громадян у громадському контролі за діяльністю органів державної влади України та зарубіжних країн;
- дослідити практичний досвід громадського контролю за діяльністю органів державної влади України та зарубіжних країн;
- проаналізувати стан громадського контролю за діяльністю органів державної влади в Україні на сучасному етапі, визначити суб'єктів його здійснення та об'єкти громадського контролю;
- надати пропозиції щодо основних напрямів удосконалення діяльності, методів та засобів громадського контролю за діяльністю органів державної влади в Україні.

ОБ'ЄКТ ТА ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

ОБ'ЄКТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ –

виступають суспільні відносини, які виникають у результаті діяльності органів державної влади в Україні.

ПРЕДМЕТОМ

ДОСЛІДЖЕННЯ – виступає громадський контроль за діяльністю органів державної влади в Україні.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У магістерській роботі використано **комплекс спеціальних та загальнонаукових методів дослідження.**

У ході виконання кваліфікаційної роботи використовувалися такі методи: єдності історичного й логічного (узагальнення підходів до визначення змісту поняття «громадський контроль»), компаративного аналізу (аналіз існуючих підходів до оцінки ефективності громадського контролю в Україні); економіко-статистичний (аналіз сучасного стану законодавства); систематизації (пропозицій щодо внесення змін до нормативно-правових актів, що стосуються громадського контролю за діяльністю державних органів в Україні); індукції та дедукції (обґрунтування необхідності впровадження нових методів); аналізу і синтезу (розробка методичних рекомендації щодо вдосконалення системи громадського контролю за діяльністю державних органів в Україні).

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

1. Громадянський контроль за діяльністю органів державної влади - це процес, що має за мету забезпечити справедливість, прозорість та ефективність у здійсненні державної влади. Громадянський контроль має декілька функцій, серед яких визначати, контролювати та оцінювати діяльність органів державної влади. Громадянський контроль може бути прямим і опосередкованим. Принцип дієвості та ефективності є основоположними.

завдання та значення громадянського контролю за діяльністю органів влади, види та функції громадянського контролю за діяльністю органів державної влади, серед яких визначено принцип дієвості як основоположний елемент громадянського контролю, громадянську конкуренцію як функцію громадянського контролю, досліджено особливості функції громадянського нагляду за органами державної влади, громадянську взаємність як аспект громадянського контролю за органами державної влади та громадянську випадковість як функцію громадянського контролю.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

2. В Україні партії діють як основні інститути, які поєднують суспільство і державу. Вони отримують реальні важелі контролю за діяльністю органів державної влади, якщо вони представлені у відповідних органах влади. Це дозволяє партіям впливати на прийняття державних рішень і контролювати їх виконання. Партії також займаються пропагандою своїх ідей і принципів у суспільстві, що допомагає формувати певні погляди у широких верств громадянського суспільства.

Встановлено, що Визначення повноважень та відповідальності органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування є критичним для забезпечення дійсного контролю за їхньою діяльністю. Законодавче закріплення таких норм допоможе уникнути конфліктів та непорядків у поділі повноважень між органами влади, забезпечити прозорість та зручність управління та дозволити громадянам сприяти контролю за їх діяльністю.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

3. Позитивна форма реалізації громадянського контролю, на відміну від негативної, заснована на добросовісному виконанні обов'язків відповідальними особами органів державної влади. Співпраця з інститутами громадянського контролю дає можливість не допускати спроб свідомого порушення права під час здійснення зазначеними особами владних повноважень. І як наслідок, це дає можливість оцінити результат належного виконання обов'язків службовцем органу державної влади, а також заохотити його за належну роботу. З метою посилення інститутів громадянської конкуренції необхідно обов'язково передбачити, щоб максимум органів державної влади працювали паралельно з відповідними інститутами громадянського контролю.

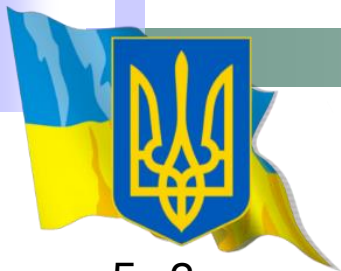
Обов'язково повинна бути посилена роль громадських обговорень будь-яких вагомих рішень органів державної влади. В першу чергу це стосується оприлюднення інформації про розроблення проектів таких рішень за достатню кількість часу до проведення громадського обговорення, зокрема громадських слухань, що дасть можливість як зацікавленим особам, так і іншим органам влади ґрунтовно підготуватися до їх проведення.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

4. Необхідно створити реєстр добропорядності можна скласти і про органи державної влади та їх посадових осіб, який використовувався б як інститут як громадянської взаємності в частині вибудовування рейтингу їх роботи, так і інституту громадянської конкуренції в частині виборювання права на виконання адміністративних функцій.

Необхідно залучати громадськість до процесу прийняття рішень на більш ранній стадії, коли формуються ідеї та бачення проекту рішення, визначаються пріоритети, цілі та напрями територіального розвитку. Громадськості необхідно надавати більше можливостей для впливу: не лише право висловити думку, а й законодавство має гарантувати те, що громадськість буде почута, що пропозиції та бачення громади стосовно шляхів свого розвитку будуть враховані. Аргументовано, що участь громадськості в процесі прийняття рішень має бути належним чином підготовлена, а громадськість забезпечена необхідною інформацією.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

5. Завданнями громадянського контролю за діяльністю органів державної влади є:

- отримання точної і повної інформації щодо діяльності цих органів;
- сприяння підвищенню ефективності роботи органів державної влади;
- підвищення рівня забезпечення прав і свобод громадян в діяльності органів державної влади;
- покращення умов та порядку надання адміністративних послуг органами державної влади.

До процедурних форм громадянського контролю за діяльністю органів державної влади можливо віднести:

- представництво суб'єктів громадянського суспільства в колегіальних органах при центральних та територіальних підрозділах органів державної влади;
- участь громадськості в обговоренні та підготовці нормативно-правових актів, які регулюють діяльність органів державної влади;
- безпосереднє звернення громадян та засобів масової інформації до органів державної влади з метою отримання інформації про їхню діяльність та її оприлюднення;
- участь представників громадськості у проведенні службової перевірки щодо скарг на дії чи бездіяльність посадових осіб органів державної влади;
- організація опитування думки громадян щодо діяльності органів державної влади та їхніх посадових осіб;
- участь правозахисних громадських організацій у розробці програм діяльності органів державної влади та ін.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

7. Суб'єктами громадянського контролю за діяльністю органів державної влади є громадяни та громадські об'єднання – неорганізована та організована громадськість; об'єктами громадянського контролю є сукупність об'єктів громадянського контролю як діяльність, спрямована на забезпечення прав і свобод громадян, задоволення їх потреб та інтересів. Процедура громадянського контролю містить комплекс форм і методів його здійснення відповідно до завдань та характеру згаданих вище компонентів.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Результати магістерської роботи та обґрунтовані в ній рекомендації можуть бути корисними для органів публічної влади з метою:

- впровадження в Україні зарубіжного досвіду реалізації окремих форм громадянського контролю за діяльністю органів державної влади, до яких слід віднести внесення відповідних змін до законодавства України «шляхом доповнення його новим терміном «Громадський контроль»
- активізації взаємодії між органами державної влади і громадськістю як форми громадянського контролю є підвищення довіри громадян до органів державної влади загалом, підвищення авторитету цих органів влади, покращення стану комунікативної та загальної культури посадових осіб органів державної влади, сприяння об'єктивному інформуванню населення про діяльність органів державної влади загалом, за допомогою засобів масової інформації, забезпечення безпосереднього діалогу між органами державної влади та громадянами, (громадськими об'єднаннями, профспілками, асоціаціями, організаціями, підприємствами).

СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (79 найменувань). Повний обсяг роботи становить 82 сторінки.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!